

**KAMMARRÄTTEN
I JÖNKÖPING**
Avdelning 1:3

DOM

2016-06-21
Meddelad i Jönköping

Mål nr 203-16

KONKURRENSVERKET	
2016 -06- 27 ➔	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

KLAGANDE

Noxab i Malmö AB, 556752-0738
Svansjögatan 29
217 66 Malmö

MOTPART

Ronneby kommun, 212000-0837
372 80 Ronneby

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Växjö:s dom den 13 januari 2016 i mål nr 2866-15,
se bilaga A

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU)

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten ändrar förvaltningsrättens dom och förordnar att upphandlingen ska göras om.

Dok.Id 189415

Postadress
Box 2203
550 02 Jönköping

Besöksadress
Slottsgatan 5

Telefon
036-15 68 00 (vx)
E-post: kammarrattenijonkoping@dom.se
www.kammarrattenijonkoping.domstol.se

Telefax
036-16 19 68

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:00

YRKANDEN M.M.

Noxab i Malmö AB (Noxab) yrkar att kammarrätten, med ändring av förvaltningsrättens dom, förordnar att upphandlingen ska göras om.

Ronneby kommun motsätter sig bifall till överklagandet.

VAD PARTERNA ANFÖR

Noxab

Noxab har talerätt och riskerar att lida skada då det inte gick att lämna in anbud eftersom vissa krav inte gick att uppfylla (jfr Kammarrätten i Stockholms dom den 27 april 2015 i mål nr 2200-15). Inte heller den vinnande anbudsgivaren lyckades uppfylla ska-kraven för dioderna. Omständigheterna skiljer sig från det av kommunen åberopade rättsfallet eftersom bolaget har hämtat ut förfrågningsunderlaget och då det inte är ett förhandlat förfarande. Om ska-kraven hade varit möjliga att uppfylla hade även Noxab kunnat lämna in anbud.

Noxab vidhåller att kommunen har använt fel upphandlingsform. Det är inte ett tjänstekontrakt utan ett varukontrakt. Kommunen har valt kategori 7 som endast handlar om ”Databehandlingstjänster och därmed sammanhängande tjänster”. Det finns ingen undergrupp som kan kopplas till digitala infartsskyltar eller några andra typer av skyltar. Att det sedan i annonsen står ”Permanent informationsskyltar” och ”Skyltar och liknande föremål” gör det hela mer missvisande och motsägelsefullt. Denna missvisning är inte betydelselös.

Krav i en upphandling måste vara proportionerliga. Ett krav som bevisligen inte går att uppfylla kan inte vara proportionerligt. Kommunen anser att kraven på betraktningvinklar är relevanta och att det finns anbud som

uppfyller dessa krav. Ingen av de två inlämnade anbuden uppfyller emellertid kraven på betraktningvinklar för alla tre diodfärgerna. Detta har tydligt bevisats av Noxab. Förvaltningsrättens bedömning är felaktig. Det är ostridigt att den vertikala betraktningvinkeln för Nichias röda diod endast är 48,8°. Denna information har funnits på Nichias hemsida i uppskattningsvis fem år. Det är således inte fråga om någon ny information som har tillkommit efter kommunens upphandling. Det enda som krävs för att bedöma om kravet är uppfyllt eller inte, är att bedöma om 48,8° är större eller mindre än 50°. Noxab har ansökt om överprövning avseende samma problematik i tre andra upphandlingar och då fått bifall till sina ansökningar (jfr Förvaltningsrätten i Jönköpings domar den 21 december 2015 i mål nr 4428-15 och den 12 januari 2016 i mål nr 4767-15 samt Förvaltningsrätten i Uppsalas dom den 5 februari 2016 i mål nr 2230-15).

I förfrågningsunderlaget anges vidare att lysdiodernas exakta typbeteckning och datablad ska bifogas anbudet. Vad Focus Electronics AB bifogade till sitt anbud är endast resultatet av en produktsökning på Nichias hemsida. Om Focus hade lämnat in rätt datablad hade bluffen enkelt avslöjats. Till JML- System AB:s anbud finns inga dokument bifogade som avser datablad för dioderna. Att kommunen utvärderat anbuden från Focus och JML- System AB trots avsaknaden av datablad betyder att kommunen har brutit mot LOU. Upphandlingen skulle rätteligen ha gjorts om.

Kommunen

Kommunen vidhåller vad som anförts i förvaltningsrätten med följande tillägg. Noxab har inte ens lämnat anbud och har därför inte lidit skada, vilket är en förutsättning för att ansökan ska prövas av kammarrätten. En leverantör som trots vetskapen om upphandlingen inte ens lämnar anbud har i rättspraxis inte ansetts ha visat att den lider skada (jfr Kammarrätten i Stockholms dom den 15 oktober 2001 i mål nr 5148-01).

Upphandlingen annonserades den 8 juli 2015 och Noxab hämtade ut förfrågningsunderlaget den 11 juli 2015. Sista anbudsdag var den 24 augusti 2015. Noxab har varken ställt frågor under anbudstiden eller avgivit anbud. Att dagen efter sista dag för frågor i upphandlingen kontakta kommunens konsult, och inte kommunen, är märkligt. Konsulten uppmanade Noxab att kontakta kommunen vilket inte gjordes.

Det underlag som Focus har lämnat in är produktblad. För att förtydliga produktbladen har de givit in de data som diodtillverkaren redovisar på sin hemsida. Data från diodtillverkarens hemsida vidimerar att dioden uppfyller de krav som kommunen har ställt. Kommunen som upphandlande myndighet måste kunna fästa tilltro till att de uppgifter som lämnas av utomstående tillverkare är korrekt. Kravet på diodens spridningsvinkel baserades på de uppgifter som Nichia angivit på sin hemsida och i produktblad. Därefter har Nichia publicerat mer detaljerad information på sin hemsida där det framgår att den röda dioden har en spridningsvinkel på strax över 48°, dock marknadsför de fortfarande att dioden har en spridningsvinkel på 110/60°. Denna uppdaterade information kom till kommunens kännedom den 13 oktober 2015, alltså efter att tilldelningsbeslut fattats. Kommunen har ställt relevant krav på den diod som skyltarna ska utrustas med. Det är inte rimligt att kräva att kommunen ska hålla sig uppdaterad på den tekniska utvecklingen av diodmarknaden. Däremot är det rimligt att ställa krav på att en anbudsgivare som upptäcker fel ska uppmärksamma den upphandlande myndigheten på detta under annonseringsperioden. Kommunen har inte frångått förfrågningsunderlaget, inte tagit ovidkommande hänsyn eller i övrigt brutit mot någon bestämmelse i LOU.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Noxab har bl.a. gjort gällande att kommunen har använt en felaktig upphandlingsform och givit kontraktet en felaktig klassificering i förfrågningsunderlaget. Kammarrätten finner i likhet med förvaltningsrätten att vad som framkommit i dessa delar inte utgör grund för ett ingripande.

Noxab har i målet gjort gällande att kraven i punkt 2.3 och 2.4 i kravspecifikationen, innebärande dels att den använda diodens betraktningvinklar vid 50 procents ljusstyrka ska vara minst 105 grader horisontellt och minst 50 grader vertikalt, dels att angivna dioder ska ha en viss ljusstyrka, måste bedömas tillsammans. Enligt Noxab finns det på marknaden inga dioder som samtidigt uppfyller dessa krav. De bästa dioderna på marknaden anges av Noxab vara Nichias dioder i olika färger med modellbeteckningen 346KS. Enligt Noxab uppgår den genomsnittliga ljusstyrkan inte för någon av de olika dioderna till de värden som krävs enligt förfrågningsunderlaget. Noxab har angett en viss metod för beräkning av den genomsnittliga ljusstyrkan och har till styrkande av att det är den korrekta metoden åberopat svar på en fråga ställd till Nichia Europa.

Enligt Noxab uppfyller vidare den röda dioden av märket Nichia inte kravet på 50 graders betraktningvinkel och bolaget har även beträffande denna uppgift åberopat svar på ställd fråga till Nichia Europa. Den information som anger 60 graders betraktningvinkel och som kommunen åberopar, utgörs enligt Noxab av ett avrundat värde. Ett mer exakt och korrekt värde anges enligt Noxab i ett 14-sidigt produktblad som finns att tillgå på Nichias hemsida. Av detta framgår att den vertikala spridningsvinkeln inte uppgår till 50 grader.

Noxab har i förvaltningsrätten gett in ett omfattande material till stöd för sitt påstående att det inte finns någon diod som uppfyller de krav som ställs i upphandlingen.

Kommunen har anfört att den genomsnittsberäkning avseende ljusstyrka som Noxab använt sig av inte är korrekt. Vidare uppgav kommunen inledningsvis att den aktuella dioden uppfyller kraven i förfrågningsunderlaget, men har i kammarrätten uppgett att man först efter det att tilldelningsbeslut fattades fick kännedom om att dioden har en spridningsvinkel på strax över 48 grader. Enligt kommunen är det fråga om nya uppgifter på Nichias hemsida medan Noxab gör gällande att informationen varit tillgänglig under minst fem år.

Vid en samlad bedömning anser kammarrätten att Noxab, genom vad bolaget anfört och åberopat till stöd härför, får anses ha gjort sannolikt att det på marknaden vid anbudstidens utgång inte fanns dioder som uppfyller både kraven på betraktningvinklar vid 50 procents ljusstyrka och kraven på genomsnittlig ljusstyrka som uppställs i förfrågningsunderlaget. Det har således inte varit möjligt för anbudsgivare att lämna anbud som uppfyller alla ställda krav. Genom att dels godta ett anbud som inte uppfyller ett obligatoriskt krav, dels ställa krav som inte kan uppfyllas har kommunen vid upphandlingen brutit mot såväl likabehandlingsprincipen som proportionalitetsprincipen. Noxab får genom kommunens agerande anses ha lidit skada, varför det finns grund för ingripande. Eftersom bristen hänförs sig främst till det konkurrensuppsökande skedet ska upphandlingen göras om.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 9).

Kammarrättsrådet Bengt Green (ordförande), kammarrättsrådet Anders Davidson (referent) och tf. kammarrättsassessorn Olle Molin har deltagit i avgörandet.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I VÄXJÖ**

DOM
2016-01-13
Meddelad i
Växjö

Mål nr
2866-15

SÖKANDE

Noxab i Malmö AB, 556752-0738
Svansjögatan 29
217 66 Malmö

MOTPART

Ronneby kommun, 212000-0837
372 80 Ronneby

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan om överprövning.

Dok.Id 123478

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 42 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-56 02 00 E-post: forvaltningsrattenivaxjo@dom.se	0470-255 02	måndag – fredag 08:00-16:00

YRKANDEN M.M.

Ronneby kommun (kommunen) genomför en upphandling av hyra av tre stycken digitala informationstavlor med tillhörande mjukvaror, tjänster och konsultstöd, referensnummer 15/24. Upphandlingen genomförs som ett öppet förfarande och utannonserades den 8 juli 2015. Sista anbudsdag var den 24 augusti 2015 och grund för tilldelning av kontrakt är lägsta pris.

Noxab i Malmö AB (Noxab) ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar att upphandlingen ska göras om.

Kommunen bestrider bifall till bolagets yrkande.

VAD PARTERNA ANFÖR

Noxab

Felaktig upphandlingsform

Kommunen har valt en felaktig upphandlingsform i strid med LOU. I annonsen står det att det gäller upphandling av tjänster, specificerat till tjänstekategori ”7A Databehandlingstjänster och därmed sammanhängande tjänster”. Noxab utgår ifrån att kategorin är hämtad från bilaga 2 till LOU. Inte en enda CPV-kod som gäller för tjänstekategorin passar in på inköp av tre digitala informationstavlor. Då det inte är någon tjänst överhuvudtaget och det inte heller finns någon passande CPV-kod, kan det bara handla om ett helt vanligt varuinköp.

Oproportionerliga ska-krav som inte går att uppfylla

Både kraven i punkterna 2.3 och 2.4 i kravspecifikationen (betraktningvinklar och ljusvärde) gäller för själva dioden och måste därför bedömas tillsammans. Det finns endast en diodtillverkare som nästan klarar båda kra-

ven, japanska Nichia och deras diodmodell 346KS. Att den genomsnittliga ljusstyrkan inte riktigt når upp till kraven framgår av Nichias egna faktablad och bevisas genom tabeller där kraven enligt kravspecifikationen avseende genomsnittliga ljusvärden för röd, grön och blå diod jämförts med det sammanlagda snittvärdet för varje diod. Det korrekta sättet att räkna ut den genomsnittliga ljusstyrkan för Nichia-dioderna framgår av återopad mejlkonversation med en tjänsteman vid Nichia Europé. Genom kommunens sätt att räkna ut värdena får man värden som nästan exakt stämmer med kravspecifikationen. Även om det inte uttalats i kravspecifikationen kan det inte bli tydligare att det är fråga om ett riktat krav mot en specifik tillverkare, Nichia med diodmodell 346KS, vilket strider mot LOU. Vidare är kravet på att ”typvärde från tillverkaren jämställs med genomsnittligt ljusvärde” under punkten 2.4 ett oproportionerligt och vilseledande jämförelsekrav. Typvärdet visar endast ljusstyrkan för den mest producerade sorteringsgruppen och har inget med ljusstyrkan från enskilda bin:ar att göra. Vad gäller kravet på betraktningvinklar avseende röd diod under punkten 2.3 i kravspecifikationen är det, utifrån återopad graf och tabell, klart att Nichia bara nästan når upp till kravet. Bolaget har tydligt visat att varken kraven på ljusstyrka (gäller alla diodfärgerna) eller betraktningvinkel (gäller röd diod) går att uppfylla ens med marknadens bästa diod. Kan de inte uppfyllas av Nichias diod 346KS kan de inte uppfyllas av någon annan diod heller, oavsett tillverkare. Endast några få tillverkare erbjuder dioder med samma eller bättre betraktningvinklar jämfört med kravet. Det finns också ett fåtal tillverkare som kan erbjuda dioder med lika bra eller bättre ljusstyrka jämfört med kraven, men ingen som klarar både och. Kraven går inte att uppfylla och är oproportionerliga.

Inga giltiga anbud finns

Anbudsgivare Focus Electronic AB har inte bifogat de rätta databladen i enlighet med kravet under punkten 2.4 i kravspecifikationen och anbudsgivare JML System AB har inte bifogat några datablad överhuvudtaget. Ef-

tersom inte någon anbudsgivare uppfyllt ska-kravet har kommunen inte några giltiga anbud och upphandlingen måste därför göras om.

Noxab har visat att bolaget lidit skada eller kan riskera att lida skada. Bolaget har inte ansett sig ha möjlighet att lämna ett riktigt anbud då det i grunden är en otillåten upphandling samt då minst ett krav är oproportionerligt och i strid med LVU. Kommunen har ställt krav som inte går att uppfylla, vilket har gjort att Noxab inte kunnat lämna anbud.

Kommunen

Upphandlingen avser inte köp av produkter utan är en tjänst. Kommunen köper inte heller produkterna efter hyresperioden, utan de återgår till leverantören. Vad gäller kraven på ljusvärde och betraktningvinklar har anbudsgivare uppgett sig uppfylla ställda krav. Det finns ett sätt att räkna ut ett medelvärde och det är genom att addera det högsta och lägsta värdet och dividera det med två. Med en diods typvärde avses det utfall man får i produktionen och detta ger ett mer verkligt värde än det teoretiska genomsnittliga värdet. Det är upp till kommunen att ställa de krav som bedöms behövas för att produkten ska ha den prestanda som önskas och kommunen anser att kraven på dioderna är relevanta. Kommunen köper dessutom skyltar, inte dioder. Det står fritt för alla leverantörer att utrusta sina produkter med de komponenter som de bedömer uppfyller de ställda kraven. Focus har lämnat in produktblad och för att förtydliga det data som diodtillverkaren redovisar på sin hemsida. Data från diodtillverkarens hemsida vidimerar att dioden uppfyller de krav som kommunen ställt. Vidare har Noxab inte ens lämnat anbud och kan inte anses ha lidit skada.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i nämnda lag och att detta har medfört att leverantören har lidit skada eller kan komma att lida skada, ska rätten enligt 16 kap. 6 § LOU besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Med tjänstekontrakt avses enligt 2 kap. 18 § LOU ett kontrakt som gäller utförande av tjänster enligt bilaga 2 eller 3 (A- eller B-tjänster) och som inte utgör ett varukontrakt enligt 21 §. Ett kontrakt som avser varor och som även omfattar A- eller B-tjänster ska behandlas som ett tjänstekontrakt, om värdet av tjänsterna är högre än värdet av varorna.

Med varukontrakt avses enligt 2 kap. 21 § LOU ett kontrakt som gäller köp, leasing, hyra eller hyrköp av varor under förutsättning att kontraktet inte ska anses utgöra ett tjänstekontrakt. Ett kontrakt ska behandlas som ett varukontrakt även om det omfattar monterings- och installationsarbeten avseende varorna, om värdet av arbetena är mindre än värdet av varorna.

I mål om ingripande gäller som huvudprincip att den part som gör gällande att en upphandling är felaktig på ett klart sätt ska ange på vilka omständigheter han grundar sin talan (jfr RÅ 2009 ref. 69). Prövningen i förvaltningsrätten utgör således en kontroll av om det på grundval av vad sökanden har

framfört i målet finns anledning att vidta sådana åtgärder som anges i 16 kap. 6 § LOU.

Förfrågningsunderlaget

Under punkten 1.7 i upphandlingsföreskrifter anges att upphandlingen omfattar tre stycken digitala informationstavlor med tillhörande mjukvara, installationstjänster till fullt driftsfärdig helhetslösning inklusive underhåll, support och drift- och servicetjänster under hela avtalsperioden, inklusive option samt sex månader därefter. Samtliga ingående komponenter levereras som tjänst.

I kravspecifikationen, under punkten 2.3, anges att betraktningvinklar för den använda dioden vid 50 procents ljusstyrka ska vara minst 105° horisontellt och minst 50° vertikalt.

Under punkten 2.4 anges följande. Ljusdioderna ska minst ha följande genomsnittliga ljusvärden vid 20 mA: röd diod 1.600 mcd, grön diod 3.400 mcd och blå diod 735 mcd. Lysdiodernas exakta typbeteckning och datablad ska bifogas anbudet. Med genomsnittligt ljusvärde avses det genomsnittliga värdet för produkten, inte för enskilda batcher eller biner inom produkten. Typvärdet från tillverkaren jämförs med genomsnittligt ljusvärde.

Förvaltningsrättens bedömning

Kommunen genomför den aktuella upphandlingen som en upphandling av ett tjänstekontrakt. Noxab har bl.a. gjort gällande att kommunen har valt en felaktig upphandlingsform och att det rätteligen är fråga om en upphandling av ett varukontrakt.

I det meddelande om upphandling som publicerats i TED och Visma har ”7A Databehandlingstjänster och därmed sammanhängande tjänster” angetts såsom tjänstekategori. Samtidigt har CPV-koder hänförliga till varor, ”Permanenta informationsskyltar” och ”Skyltar och likande varor”, angetts. Utifrån hur upphandlingsföremålet formulerats i förfrågningsunderlaget kan konstateras att informationen i meddelandet om upphandling är missvisande. Förvaltningsrätten anser dock inte att den omständigheten i sig är grund för ett ingripande. Vad Noxab har anfört föranleder inte heller bedömningen att upphandlingen rätteligen avser ett varukontrakt. Vidare har Noxab inte närmare utvecklat hur klassificeringen av kontraktet medfört att bolaget lidit skada.

Noxab har även gjort gällande att kraven på ljusvärde för samtliga diodfärger och betraktningvinklar avseende röd diod inte går att uppfylla och att kraven därmed är oproportionerliga. Vidare har anförts att det är oproportionerligt och vilseledande att typvärdet från tillverkaren jämföras med genomsnittligt ljusvärde.

Förvaltningsrätten konstaterar att en upphandlande myndighet har stor frihet att välja vad man vill upphandla och vilka krav som ska ställas på det som ska upphandlas, under förutsättning att de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU och övriga bestämmelser i lagen beaktas. Kommunen har således rätt att ställa höga krav på lysdioderna, förutsatt att kraven är proportionerliga. Kommunen har gjort gällande att de uppställda kraven är relevanta och såsom talan får förstås anser kommunen att det finns anbud som uppfyller alla ska-krav och som kan utvärderas. Förvaltningsrätten anser inte att det utifrån den information och de bevis som Noxab åberopat går att avgöra huruvida kraven avseende betraktningvinklar och ljusvärde är möjliga att uppfylla eller ej eller att förfrågningsunderlaget i övrigt är vilseledande. Bolaget har således inte visat att kommunen förfarit felaktigt i denna del.

Bolaget har inte heller visat underlag till stöd för sitt påstående att de två anbudsgivarna inte uppfyller ska-kravet avseende datablad under punkten 2.4 i kravspecifikationen.

Förvaltningsrätten finner sammanfattningsvis att Noxab inte framfört sådana omständigheter som visar att kommunen brutit mot någon av de grundläggande principerna eller någon annan bestämmelse i LOU på ett sådant sätt att det finns skäl för ett ingripande. Noxab:s ansökan om överprövning ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/1D LOU)

Anders Poulsen
rådman

Föredragande: Jessica Grönberg

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress

där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt:

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, eller
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att prövningstillstånd meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster eller lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Vanligtvis får, då kammarrätten inte har fattat något interimistiskt beslut om att upphandlingen inte får avslutas, avtal slutas omedelbart. **I de fall där kammarrätten har fattat ett interimistiskt beslut om att avtal inte får ingås, får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt det interimistiska beslutet.** Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen.
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet.
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd.
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta.
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.